

Megjegyzések Szépe György munkáinak közreadása elé

Szépe György 2006-ban az *MTA doktora* címre a tézises védés előírásai szerint nyújtotta be

- (1) rövid értekezését *Hasznos nyelvészet (Kísérlet munkásságom összefoglalására)* címmel,
- (2) a rövid értekezés téziseit,
- (3) a munkásságát tükröző irodalomjegyzéket és
- (4) az írásaira történt hivatkozások jegyzékét.

A következőkben

- (a) a rövid értekezést és
- (b) az irodalomjegyzéket, valamint
- (c) az értekezés bírálataira előkészített válaszok szövegét adjuk közre.¹

Szépe György rövid értekezése (a továbbiakban: értekezés) és irodalomjegyzéke szokatlan és egyben példamutató módon szerves egységben kapcsolódik össze. Az értekezés szövegébe belelapozva azonnal feltűnnek az árnyalatos háttérrel kiemelt sorszámok, amelyek az irodalomjegyzék tételeit azonosítják, ez utóbbi pedig nem külön álló egység, hanem az értekezés utolsó pontját alkotja: a szerző ezáltal – hűen mindenkori önmagához – elkerülte ugyanazoknak az információknak (itt könyvészeti adatoknak) a kényszerű ismétlését.²

A bibliográfia szerkezetét Szépe György a benyújtás hivatalos követelményei szerint alakította ki, a tételeit pedig saját értékítéletei alapján válogatta össze. Itt és most az irodalomjegyzéket közvetlenül az értekezés szövege után, de önálló egységként közöljük anélkül, hogy a hivatkozások rendszere sérülne. Ez az irodalomjegyzék ugyanis nem pontos mása az eredetinek, hanem kiegészült különféle új adatokkal.

¹ (a) *Hasznos nyelvészet (Kísérlet munkásságom összefoglalására)* pp. 25–75.

(b) *Szépe György írásainak jegyzéke* pp. 76–111.

(c) *Válasz a bírálatokra* pp. 112–114.

² Az értekezés, a tézisek és a hivatkozásjegyzék címloldalának fejlécében „Az MTA doktora címre benyújtott ...” előszószöveg, a címloldal alján a keletkezés helye és ideje: „Budapest–Pécs, 2006” olvasható.

2006 után Szépe György elkezdte teljességre törekvő saját bibliográfiájának összeállítását, majd halála után ezt a listát Gion Zsófia bővítette, végül a *Modern Nyelvoktatás* jelen számához a szerkesztő szolgáltatott újabb adatokat. Csábító gondolat volt mindezt együtt kinyomtatva közreadni, erről azonban Szépe György igaza lebeszél bennünket: a válogatás olyan bölcs döntés volt részéről, amelynek az eredményeként *áttekinthető* a mennyiségében is tekintélyes életmű. A teljességet közelítő lista a meglévő szerkezetet szétrobbantotta volna, és fontosnak tartottuk a hivatkozások rendszerének bemutatását is, ami önmagában megakadályozta új tételek beépítését.

Reméljük, hogy a TINTA Könyvkiadó honlapjáról a közeljövőben elérhető lesz az az irodalomjegyzék, amelynek bővítéséhez és pontosabbá tételéhez már a szakmabelieknek és a rokon területek művelőinek a segítségét érdemes kérni. A Kiadó és a *Modern Nyelvoktatás* széles körű tájékoztatást fog nyújtani a gyakorlati részletekről.

Itt és most az irodalomjegyzék 2006 után született bővítéseinek jól meghatározható részeit adjuk közre. A lista háromféle kiegészítést tartalmaz:

- (A) A 2006-tal záruló eredeti irodalomjegyzék tételein belül | jel előzi meg ugyanannak a munkának másféle (például más címmel megjelent) kiadásait és a más nyelven megjelent kiadásokat (fordításokat), valamint || jel után szerepelnek az újraközlések; ezáltal szemmel láthatóvá válik egyetlen tételnek különös értéket jelző „többszöröződése”. Ezeket az „altételeket” gyakran Szépe György maga is feltűntette, vagy utalt ilyenek létezésére, de a közlések részint a mostaniaknál hiányosabbak voltak, részint (a precíz zárójelezések ellenére) beleolvadtak a tételek szövegébe.³
- (B) A 2006 utáni időszakból minden eddig talált tételt közreadunk, ♦ jel után folytatva az eredeti sorszámozást. Az utolsó hat év munkáit általában maga a szerző sorolta be a bibliográfia eredeti szerkezetének megfelelő helyre.
- (C) 2006 után megjelent néhány olyan újraközlés, amelynek az eredetije nem szerepelt a *Hasznos nyelvészet* listájában, ezek a bibliográfia megfelelő részének a végére kerültek ♦♦ jel után, a számozást folytatva. Az eredeti tételek közé már csak azért sem kerülhettek, mert a számozást megváltoztatták (és ezzel a főszöveggel való összhangot felborították) volna.

*Nem lehet eléggé hangsúlyozni, hogy tartalmát tekintve szigorúan elválnak a lista 2006-tal záruló és 2006 utáni része. Az előbbibe nem kerülhettek új tételek, annak azonban nem volt akadálya, hogy az egyes tételek új adatelemekkel: elsősorban újabb kiadások és fordítások adataival bővíljenek.*⁴

*

A továbbiakban kerülhet sor a gazdag *hivatkozásjegyzék* átdolgozására és kiegészítésére. Ebben a bibliográfiai tételek időrendben követik egymást, az egyes éveken belül van – a hivatkozások szempontjából elhanyagolható – belső műfaji rendezés. Az egyes bibliográfiai tételek alá kerültek az egyes hivatkozások (külön megjelölés nélkül), va-

³ Az új kiadás és az újraközlés megkülönböztetése időnként bizonytalan (nem törekedtünk bibliográfiai szakszerűsége). Jobb híján elfogadhatónak tartjuk a „Megjelent X nyelven is.” vagy „Több helyen újraközlve.” típusú eredeti megjegyzéseket. Az így hivatkozott altételek felderítése, a tartalmi bővítés folyamatban van.

⁴ A bibliográfiával kapcsolatos további megjegyzéseket lásd ott, a 76–77. oldalon.

lamint a recenziók (Rec jelzéssel) a hivatkozók, illetve recenzensek egyesített betűrendjében (azonos szerzőtől több hivatkozás esetén időrendben). Ez a lista nem azonos a válogatott bibliográfiával, illetve annak rovatokba szedett változatával.

A hivatkozásjegyzék 2005. december 31-ével zárul le. Eddig a dátumig az emberi gondosság lehető határain belül minden hivatkozást tartalmaz a „megjósolható” forrásokból, számos egyéb forrás pedig alkalomszerűen szerepel benne. Az *átdolgozás* néhány olyan hivatkozás törlését jelenthetné, amelyek nem többek pusztán „megemlítésnél”. A *kiegészítés* feladata részben a források körének bővítése, részben – és különös fontossággal – az utóbbi tíz év szakirodalmának feldolgozása, hiszen minél távolabbról tekint vissza egy hivatkozás, annál nagyobb erővel igazolja a hivatkozott munka hatását.

A szerkesztő